



CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 280

din 06 noiembrie 2024

Cu privire la examinarea Raportului de monitorizare pentru zilele de 02-03 noiembrie 2024, atunci când agitația electorală este interzisă

Art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022: *„Agitația electorală – apeluri, declarații, precum și acțiuni de difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să își dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum.”*

Art. 90 alin. (16) din Codul electoral nr. 325/2022: *„... În termen de 3 zile după ziua votării (până în ziua de miercuri), Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de monitorizare a zilelor de sâmbătă și duminică, când agitația electorală este interzisă. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de bilanț se plasează pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului cel târziu a doua zi după prezentarea publică.”*

Pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023: *„Agitația electorală prin intermediul instituțiilor mass-media este admisă doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării.”*

Prin Decizia nr. 234 din 20.09.2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a dispus inițierea unui control privind respectarea de către serviciile media audiovizuale de televiziune, care au declarat că vor reflecta alegerile, a propriei declarații privind politica editorială pentru alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, a art. 89 și 90 din Codul electoral nr. 325/2022 și a Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA), ale art. 90 alin. (15) și (16) din Codul electoral nr. 325/2022, CA a efectuat controlul serviciilor de televiziune „Moldova 1”, „TV-Găgăuzia”, „PRO TV Chișinău”, „Canal Regional”, „ATV”, „Exclusiv TV”, „Jurnal TV”, „TVC 21”, „TV8”, „TVR Moldova”, „Cinema 1”, „N4”, „SOR TV”, „TV-Drochia”, „Media TV”, „Axial TV”, „TV Elita”, „Studio L” și „R Live TV” la capitolul respectării prevederilor art. 89 și 90 din Codul electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, în baza înregistrărilor captate de la un operator IPTV (Moldtelecom) stocate pe serverul CA.

În cadrul ședinței publice din 04 octombrie 2024, CA a luat act de Notificarea cu privire la renunțarea la reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 a furnizorului de servicii media „HONESTAS” SRL, fondator al serviciului de televiziune „Axial TV”.

Perioada supusă controlului: zilele de sâmbătă și duminică, 02-03 noiembrie 2024.

Rezultatele controlului nu au atestat în emisia serviciilor de televiziune „TV-Găgăuzia”, „Pro TV Chișinău”, „Canal Regional”, „ATV”, „Exclusiv TV”, „TVC 21”, „Cinema 1”, „N4”, „SOR TV”, „Drochia TV”, „Media TV”, „TV Elita” și „Studio L” prezența de apeluri, declarații, precum și acțiuni

de difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să își dea votul pentru unul sau un alt concurent electoral.

„Moldova 1”

Rezultatele controlului pentru zilele de sâmbătă și duminică au atestat că serviciul de televiziune „Moldova 1”, în data de 03 noiembrie 2024, în cadrul programului „Electorală 2024” de la ora 20:00, a difuzat un interviu live cu analistul politic Vladimir Socor, care a făcut următoarele declarații (20:15:56): *„Acum, în ce privește turul al doilea, eu aștept ca doamna Maia Sandu să câștige convingător, eu aștept ca mulți dintre cei care au votat „nu” la referendum să voteze în favoarea Maiei Sandu și cred că diferența va fi destul de convingătoare în favoarea doamnei Maia Sandu. Unul dintre meritele insuficient apreciate ale guvernării este acela de a întări reziliența Republicii Moldova ca stat și ca sistem politic.”*

Moderatorul programului a continuat discuția cu întrebarea (20:20:01): *„Domnule Socor, cum să înțelegem faptul că ambii candidați se declară pro-europeni? În ce măsură ne putem aștepta la o politică externă aliniată la Uniunea Europeană dacă, de exemplu, ar câștiga Alexandr Stoianoglo, pentru că el spune, dacă ar fi să-l credem pe cuvânt, că e pentru parcursul european?”*

Invitatul a formulat următorul răspuns: *„Domnul Stoianoglo este un reprezentant al unui fenomen tradițional din Republica Moldova – centrismul moldovenesc. Noi suntem și cu unii, și cu alții. Noi suntem neutri, facem o politică echilibrată. În politica internă din Republica Moldova trebuie să reflectăm toate orientările culturale, inclusiv necesitățile așa-numitei populații rusofone. Acesta este centrismul tradițional moldovenesc, partidul „Balama”, cum i se spunea. E de la agrarieni din anii 90, apoi Partidul Democrat al lui Plahotniuc, până acum câțiva ani, partid din care a făcut parte și domnul Stoianoglo, chiar în calitate de președinte de comisie parlamentară. Deci, din partea domnului Stoianoglo ne putem aștepta la acest tip de demagogie de echilibristică, o politică ce nu aduce niciun beneficiu Republicii Moldova. Este o încercare zadarnică de a se pune bine și cu Rusia, și cu Europa, dar și cu diferite grupări de alegători din Republica Moldova. Deci, dacă domnul Stoianoglo câștigă președinția, ceea ce nu cred, dar în cazul în care s-ar întâmpla acest lucru, eu aș spune că Rusia a câștigat președinția Republicii Moldova. Dar, repet, acord doamnei Maia Sandu șansele cele mai mari să câștige în mod convingător această alegere.”*

Totodată, analistul politic a mai menționat (20:31:35): *„Parcursul european consider că este în siguranță, cel puțin până la alegerile parlamentare de anul viitor, atunci vom avea un test și mai dificil de trecut decât testul de acum. Trebuie să luăm în considerare politica Rusiei față de Republica Moldova și măsura în care un candidat sau alt candidat, domnul Stoianoglo în cazul acesta, reflectă politica Rusiei. În această etapă, și subliniez această etapă, politica Rusiei este de a menține Republica Moldova într-o zonă gri. Politica Rusiei nu este de a reîncorpora Republica Moldova într-un nou imperiu, nu este de a controla nemijlocit Republica Moldova, ci de a o menține într-o zonă gri prin politicieni cu care să formeze o putere cu caracter de coaliție.”*

În cadrul aceleiași ediții, a fost invitat în platou Victor Juc, directorul Institutului de Cercetări Juridice, care, în unul din răspunsurile sale, a menționat (20:29:18): *„Mie mi se pare că unul dintre candidați special a făcut o strategie care este folosită deseori în alegerile parlamentare, când un partid, pentru a capta votanții altui partid. Spre exemplu, partidele populare din Europa vorbesc despre necesitatea de a stopa migrația de asemenea manieră ca să preia o parte din votanții partidelor populiste. Aceeași situație a încercat să facă și domnul Stoianoglo când s-a declarat că este pro-european, dar a uitat să spună cine sunt forțele care stau în spatele lui, pentru că el desigur că, în cazul în care va câștiga el nu va fi lider, el va fi...”*

În continuare, moderatorul intervine cu următoarea întrebare (20:30:01): *„Dle Juc, dar hai să ne aducem aminte de dezbaterile directe între candidați de acum o săptămână. Atunci, Alexandru Stoianoglo i-a adresat o întrebare Maiei Sandu privind sancțiunile bancare și financiare contra Federației Ruse.”*

În contextul întrebării Victor Juc a răspuns (20:30:19): *„Acesta este un fapt care confirmă că domnul Stoianoglo se află pe altă baricadă decât a Uniunii Europene, pentru că statele din Uniunea Europeană au introdus măsuri punitive asupra unor figuri și asupra economiei din Federația Rusă*

și Republica Moldova s-a aliat la aceste sancțiuni, dar în maniera în care mai bine reflectă interesele sale naționale. Deci, atitudinea față de sancțiuni, față de măsurile punitive este un exemplu elocvent cine este pentru Uniunea Europeană și este acceptat de Uniunea Europeană, și cine doar declarativ vorbește despre Uniunea Europeană și, desigur că, nu va fi acceptat de Uniunea Europeană.”

Informațiile și opiniile consemnate pot fi catalogate având caracter de agitație electorală.

Prin Decizia nr. 265 din 23.10.2024, CA a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul public de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova” pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din CSMA.

„Jurnal TV”

Rezultatele controlului pentru zilele de sâmbătă și duminică au atestat că serviciul de televiziune „Jurnal TV”, în data de 02 noiembrie 2024, a difuzat programul de știri și actualități „Настоящее время” în limba rusă, la ora 16:06, în cadrul căruia a fost difuzat un subiect cu genericul „Eureporter: Политтехнолог кандидата в президенты сотрудничает с Кремлём”, în cadrul căruia s-au abordat aspecte privind campania electorală a lui Alexandr Stoianoglo, fiind vehiculată presupunerea că unii membri ai echipei sale s-ar afla în legături cu serviciile secrete ruse, conform unor recente investigații jurnalistice:

Prezentatoarea (16:22:30): *„Политтехнолога который работает с кандидатом в президенты Молдовы, Александром Стояногло, заподозрили в связях с Россией. Об этом пишут издания „Eureporter”. Журналисты утверждают, что к ним попали записи прослушки его разговоров. Сообщается что депутат молдавского парламента, член комитета безопасности и обороны, Адриан Албу, общался с бывшим сотрудником ФСБ – Юрием Гудилиным. Кроме того, журналисты узнали, что Албу встречался в Москве с бывшим директором ФСБ – Николаем Патрушевым. Билеты в российскую столицу соратнику Стояногло покупал тот самый Гудилин. В Молдове его разыскивают по подозрению в шпионаже. В Партии Социалистов, которую представляет Албу, записи назвали сфабрикованными. Сам он утверждает, что под окном его дома, больше месяца, стоял автомобиль с аппаратурой которая, якобы, записывала все его разговоры. Полиция Молдовы подтвердила наличие записей. Второй тур выборов в президенты страны состоится в это воскресенье. За пост борются нынешний президент Молдовы – Майя Санду и бывший генеральный прокурор – Александр Стояногло.”*

În cadrul programului informativ-analitic „Alegeri prezidențiale 2024”, difuzat pe 03 noiembrie 2024, la ora 17:28, au fost invitați: Vlad Kulminski, analist politic, Nicolae Negru, editorialist, și Petru Macovei, jurnalist. Programul este moderat de jurnalistul Alexandru Cozer. În cadrul programului au fost puse în discuție diverse subiecte electorale legate de turul II al alegerilor prezidențiale din 03 noiembrie 2024, inclusiv a fost vizat concurentul electoral Alexandr Stoianoglo în următorul context:

Moderatorul (17:46:30): *„Chiar și astăzi, Alexandr Stoianoglo, după ce a ieșit de la vot, 80 la 100 din întrebări au vizat această corupere a alegătorilor...”*

Vlad Kulminski (17:46:44): *„În condițiile în care dumnealui nu a condamnat până acum această...”*

Moderatorul (17:46:50): *„Acesta nu a condamnat. Doar a spus că nu cumpără el voturi și nici Partidul Socialiștilor. Însă, nu s-a dezis nici pe o clipă de acest fenomen, nu a condamnat nici într-un fel acțiunile „rețelei Șor”, care, deja s-a văzut, în turul II, în mod deschis, a îndemnat la vot pentru candidatul Stoianoglo.”*

Petru Macovei (17:47:29): *„Categoric, faptul că domnul Stoianoglo, de fapt, spune anumite lucruri cu jumătate de gură, îl pune tocmai pe el într-o poziție foarte proastă. Pentru că el spune că: eu nu am furat, dar că alții au furat pentru mine, asta nu mă privește. Asta nu este o poziție a unui om de stat, a unui om care vrea să fie președinte al Republicii Moldova. Asta sigur arată, cum am spus mai devreme, că un președinte ales cu voturi furate nu ar avea legitimitate, dar, în același timp, un asemenea președinte ar trebui să întoarcă polițele...”*

Informațiile și expunerile consemnate pot fi catalogate având caracter de agitație electorală.

Prin Decizia nr. 265 din 23.10.2024, CA a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din CSMA.

Prin scrisoarea nr. 281-TV/24-E din 06.11.2024, furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL a comunicat CA următoarele: *„Esențial este că agitația electorală nu constă doar în prezentarea de informații, ci în activități care au ca scop declarat sau implicit influențarea votului. Așadar, pentru a fi calificată drept agitație electorală, o acțiune trebuie să urmărească direct sau indirect determinarea altor persoane să voteze într-un anumit fel. În acest sens, definiția impune o legătură clară între acțiunea desfășurată și intenția de a convinge sau îndruma alegătorii către o anumită alegere. Menționarea despre ce sau pe cine a votat o persoană trebuie să fie privită ca o exprimare a unei opinii personale. Conform legislației referitoare la libertatea de exprimare, fiecare persoană are dreptul de a-și exprima opiniile politice, inclusiv cu privire la preferințele electorale. A face o declarație despre cine sau ce a votat, sau indicarea numelui unui concurent electoral sau a unor persoane din cadrul partidului care a anunțat că îl susține pe acel candidat, nu implică, în sine, o acțiune care să îndeplinească criteriile de agitație electorală, în măsura în care nu există un apel direct sau indirect la influențarea alegătorilor. Diferența crucială între agitația electorală și exprimarea unei opinii constă în intenția cu care este făcută declarația și efectul acesteia asupra publicului. În cazul agitației electorale, trebuie să existe o intenție de a determina votul altora. Dacă o persoană enunță niște suspiciuni referitoare la unele ilegalități comise de o altă persoană, care este membru al unui partid ce susține un concurent, sau doar își declară opțiunea de vot, sau enunță că un concurent nu s-a pronunțat asupra unor ilegalități (de exemplu de corupere a alegătorilor), fără a încerca să convingă sau să îndrume pe alții în același sens, cum a fost constatat în textul actului contestat, acest act nu îndeplinește, în principiu, criteriile de agitație electorală.*

În asemenea mod reiterăm că o simplă mențiune a numelui concurentului electoral, fără îndemnuri explicite sau mesaje de influențare, nu trebuie să fie considerată agitație electorală și nu poate să fie calificată ca agitație electorală, deoarece nu urmărește direct sau indirect influențarea deciziei altor alegători. Or, în caz contrar CA trebuie să constate și să indice asupra împrejurărilor și circumstanțelor care au determinat posibilitatea calificării unor enunțuri ca fiind agitație electorală, în special cum s-a ajuns la concluzia că a existat scopul de a influența alegătorii. Fără o atare constatare eventualul act administrativ nu va fi motivat. Suntem în prezența unei situații ambigue la aplicarea unor norme expuse neclar, ceea ce face dificilă interpretarea și aplicarea lor, doar că aceste omisiuni ale legislatorilor nu trebuie puse pe urma postului de televiziune, iar autoritatea trebuie să o aplice doar în favoarea persoanelor și nu în detrimentul lor.”

„TV8”

Rezultatele controlului pentru zilele de sâmbătă și duminică au atestat că serviciul de televiziune „TV8”, în data de 03 noiembrie 2024, în cadrul programului de știri și actualități de la ora 08:00, a difuzat o intervenție live a expertului Fundației americane James Stone Vladimir Socor, care a venit cu următoarele declarații: *„Moscova nu a intenționat, realmente, să câștige aceste alegeri. Domnul Stoianoglo este un candidat slab din punctul de vedere al Moscovei. Aș spune că este un candidat al disperării. Rușii nu au găsit un candidat mai puternic, mai viabil, mai convingător, decât domnul Stoianoglo. Și asta, în primul rând, chiar din punct de vedere al rușilor, datorită faptului că domnul Stoianoglo aparține unei minorități etnice... Candidatura împotriva doamnei Maia Sandu este o candidatură a disperării.”* La aceste declarații, prezentatoarea intervine prin a atrage atenția să nu se menționeze numele candidaților, dar continuă cu o întrebare către expertul Vladimir Socor: *„Risc să vă întreb. Ce se va întâmpla în Republica Moldova dacă ajunge, de exemplu, un președinte pro-rus, cum vom fi văzuți din afară?”*. Urmează răspunsul: *„Ar fi izolare internațională...”*

Totodată, s-a difuzat transmisiunea live „Ediție specială”, în care moderatoarea a luat legătura cu o cetățeană a Republicii Moldova, Olga Manciu, din Londra, care și-a exprimat opțiunea de vot: *„Am votat pentru un viitor european, am votat pentru o femeie frumoasă, am votat pentru ce este mai bun și pentru ca noi toți să venim acasă”* (13:07:18).

Informațiile și expunerile consemnate pot fi catalogate având caracter de agitație electorală.

Prin Decizia nr. 265 din 23.10.2024, CA a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media AO „Media Alternativă” pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din CSMA.

Prin scrisoarea f/nr. din 05.11.2024, furnizorul de servicii media AO „Media Alternativă” a comunicat CA următoarele: *„TV8 a depus tot efortul pentru a preveni orice formă de agitație electorală pe toată durata emisiei din 3 noiembrie. În acest scop, au fost instruiți reporterii și prezentatorii, iar în discuțiile prealabile avute cu cei care interveneau live (invitați sau persoane care participau în voxuri) se făceau și avertizările de rigoare. Asta i-am comunicat și domnului Vladimir Socor. La fel, rog să fiți atenți că imediat după salut și prezentatoarea Angela Gonța îl avertizează deja în emisie directă cu următoarea frază – „Vă avertizăm că legea ne interzice să dăm nume, prognoze în ziua alegerilor”. Văzând că, totuși, invitatul nu a ținut cont de avertizare, Angela Gonța îi cere repetat să nu dea nume, fapt constatat și în raportul CA. Cât privește următoarea întrebare formulată de moderatoare, precizăm că nu suntem de acord că aceasta reprezintă o încălcare în contextul în care ambii candidați din turul doi s-au poziționat public drept candidați pro-europeni, lucru menționat anterior în știrile „TV8”. Pe data de 3 noiembrie, „TV8” a făcut tot posibilul pentru a respecta legislația și a evita afirmații care vin în contradicție cu prevederile Codului electoral sau ale Codului Audiovizualului, chiar dacă este dificil să controlezi ce ar putea spune invitații sau oamenii simpli în live pe parcursul a 17 ore de emisie directă.*

Cu referire la cel de-al 2-lea caz reflectat în raport, menționăm faptul că, la fel ca și în primul caz, totul s-a întâmplat în direct, iar prezentatoarea a întrebat pentru ce a votat. Un alt element important este faptul că persoana care a vorbit nu a dat numele unui concurent electoral și nu a făcut apel și nu a îndemnat telespectatorii ca să voteze un candidat sau altul. Or, potrivit Codului electoral, agitația electorală este – „apeluri, declarații, precum și acțiuni de difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să își dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum.”

„TVR Moldova”

Rezultatele controlului au atestat că în emisia serviciului de televiziune „TVR Moldova” din data de 02 noiembrie 2024, ora 06:00, a fost difuzat în reluare programul de informare electorală din 01 noiembrie 2024 „Punctul pe azi”. În cadrul programului s-a discutat despre importanța mobilizării cetățenilor în ziua de scrutin, au fost realizate comparații cu scrutinele anterioare, au fost abordate subiecte privind pericolul din Est asupra vectorului european, războiul hibrid etc. În acest context, prezentatorul (06:29:29) adresează invitatului următoarea întrebare: *„De ce nu ar fi bun Alexandr Stoianoglo, de exemplu, ca președinte al Republicii Moldova?”*

Sergiu Mustăță (istoric) (06:29:36): *„Păi, uitați-vă în primul rând ce spune, ce face. Uitați-vă la formarea și cariera lui politică, și multe alte componente care spune de la sine, fie că nu știe ce vrea, fie că este ghidat de cineva și se încurcă în declarații, sau în ceea ce e scris sau ceea ce spune sau ceea ce poate citi și a uitat să citească. Bălbâielile lui demonstrează că nu este în primul rând independent, ca cetățean. În partea a doua, ar fi multe de spus, în primul rând nu ne știe limba. Un președinte de țară ar fi trebuit să știe la perfecție limba majorității, deci dacă nu a reușit până la anii aceștia să învețe limba, numească-o cum vrea, de stat, română, moldovenească, dar să o vorbească corect literar, că se vrea președinte a tuturor și precum vorbește rusa așa să vorbească și româna. Deci dacă el pretinde că este liderul unui stat, în primul rând acest lucru este în detrimentul statului*

Republica Moldova, identității majoritare etc. Apoi, ca profesionist, ne uităm în cariera lui, ce a făcut, cum a făcut, și eu în general aș spune că în Republica Moldova cei care au dosare, chiar dacă sunt în anchetă încă, să nu aibă acest drept de a participa la electorale. Și dacă în Republica Moldova au fost dați jos prim-miniștri pentru anumite suspiciuni, dar această practică există și în occident, dacă sunt suspiciuni de corupție și de încălcări grave ale legislației, este scos de pe rol. Deci nu mai are dreptul să dețină funcții și să reprezinte un minister, un sector sau să mai ajungă în fruntea Guvernului sau al statului. De ce le permitem celor care sunt cu atâtea dosare să devină deputați, după care fugari, să devină candidați la cel mai înalt post în stat? Mi se pare anormal și într-un stat democratic regulile acestea trebuie să fie cumva în favoarea calității umane și a cetățeanului care vrea să conducă pe ceilalți. Deci, în sensul acesta, având atâtea suspiciuni în jurul acestui candidat, îți dai seama de unde vine și încotro ar putea să o ia mai departe.”

Grigore Tinică (profesor) (06:31:39): *„Domnul Alexandr Stoianoglo este un om inteligent. El este un om care își știe rostul lui, numai, cum a spus domnul profesor, nu este un om independent, pentru că el este susținut de un partid care are vectorul de dezvoltare Moscova. În acest partid tu nu poți să faci tot ce vrei. Poate că are fetele care lucrează în occident, are cetățenie română, deci este cetățean european, dacă mâine vin tancurile, poate să plece la fetele lui, dar de ce să-i lase pe restul cetățenilor să sufere aici? Iar la un partid, și mai ales un partid de sorginte comunisto-socialistă, nu faci ce vrei tu. Cunoaștem și alți deputați, alte persoane care au încercat să fie independente și au fost distruși complet. Deci, el dacă va dori să meargă spre Uniunea Europeană i se va întâmpla cel puțin o moarte politică. Politic va fi desființat de ai lui, de cei care acum îl susțin. Nu poate, nu poate, pentru că legile partidelor așa sună ele și mai ales ale partidelor autocrate. El nu este independent, el nu spune ceea ce vrea și nici nu o să poată face ceea ce vrea, chiar dacă să pornim de la premisa că este un pro-european, așa cum se declară, noi nu îl credem și probabil majoritatea populației nu îl crede, inclusiv cei care votează pentru el dar au diferite avantaje, cred că vor obține niște posturi, cred că vor obține un statu-quo inclusiv în justiție, pentru că dânsul a avut funcții importante în justiție, se vorbește despre Procurorul General, dar a fost și Procuror General adjunct, a fost și Procurorul Găgăuziei, a fost și deputat în Parlament, a fost și Vicepreședintele Parlamentului, deci omul a trecut prin multe funcții și a putut în această perioadă să facă pași importanți către Uniunea Europeană dacă dorea, dar nu a făcut. Și acum ne spune că nu s-a făcut nimic și să nu mai vorbim despre asta, să ne întoarcem în altă parte. Aici este neîncrederea.”*

Grigore Tinică (profesor) (06:40:10): *„Credeți că dacă câștigă domnul Alexandr Stoianoglo, o să fie primit undeva? Nu, nu va fi primit, pentru că nu inspiră încredere. Încrederea se câștigă greu. Se câștigă foarte greu.”*

Moderatorul (06:47:27): *„Domnilor, la ce să ne mai așteptăm după aceste alegeri? Să admitem, dacă ipotetic câștigă Maia Sandu. Nu știu. Candidatul pe care Moscova nu-l agreează. Se va resemna Rusia?”*

Grigore Tinică (profesor) (06:47:44): *„Dacă câștigă Maia Sandu, ce mai înseamnă 100 și ceva de milioane de euro sau dolari ce a trimis Rusia încoace, față de 1 mld. 800? Știți că a fost Președinta Comisiei Europene. Deci, Moldova a primit peste câteva miliarde, cred că mai mult de 2 mld. până acum, urmează programul național de reziliență și se va dezvolta. Banii care vin de la UE vin pentru întreaga populație a Republicii Moldova...”*

Informațiile și expunerile consemnate pot fi catalogate având caracter de agitație electorală.

„R Live TV”

În ziua alegerilor, 03 noiembrie 2024, la ora 18:00:00, serviciul de televiziune „R Live TV” a difuzat în direct programul audiovizual „Ediție specială” moderat de Valentina Ursu, în cadrul căruia au fost abordate subiecte privind modul desfășurării alegerilor prezidențiale în al doilea scrutin. Invitații programului au fost Ilian Cașu, politolog, Tatiana Cojocari, expertă WatchDog, Anatol Șalaru, fost ministru al apărării, iar mai târziu s-a alăturat prin legătură telefonică analistul politic Vladimir Socor. În cadrul programului, Vladimir Socor a menționat următoarele (18:09:32): *„Am tras o spaimă cu referendumul, nu mă aștept ca domnul Stoianoglo să câștige alegerea prezidențială, în ciuda*

referendumului, nu mă aștept. Dacă ar câștiga, înseamnă că Rusia a pus mâna pe președinția Republicii Moldova. Doamna Maia Sandu nu ar fi trebuit să intre în turul II, ar fi trebuit să câștige din primul tur, dar a intrat în turul al doilea cu un avantaj destul de mare. Eu mă aștept ca doamna Sandu să câștige în turul al doilea...” (18:10:32): „Domnul Stoianoglo este o candidatură improvizată din partea Rusiei. El este un candidat slab. Din fericire, ne confruntăm acum cu un candidat slab. El, din fericire, a intrat târziu în cursă, abia în luna iulie, este susținut numai de PSRM și nu este susținut oficial de către tabăra lui Șor. Domnul Stoianoglo este o persoană necarismatică, are multe dezavantaje în calitate de candidat prezidențial, nu este un adversar de care să ne temem, e candidatură improvizabilă...”

Tot aici, Tatiana Cojocari a declarat (18:17:26): „Indiferent dacă vorbim de Dodon, Platon, Șor – joacă foarte dur împotriva doamnei Maia Sandu și au toată susținerea de la Moscova.”

În continuare, Vladimir Socor a intervenit cu unele concluzii despre eventuale planuri pregătite de Federația Rusă (18:21:26): „Obiectivul Rusiei va fi acela de a alege un parlament pestriț, format din multe grupări cu interese diferite, și care să forțeze partidul doamnei Maia Sandu să intre în combinații cu partide care nu sunt pro-europene.”

De asemenea, fostul ministrul al apărării, în expunerile sale, a vizat candidata la funcția de președinte, Maia Sandu, precizând că (18:26:05): „Lumea nu cunoaște competențele președintelui, ați văzut că Maia Sandu se întâlnea cu oamenii, aceștia îi spuneau că nu ați dat pensii, nu ați făcut aia etc., când de fapt, asta nu e de competența președintelui, e de competența guvernului. Acum oalele sparte făcute din cauza greșelilor PAS, a guvernului PAS, legile strâmbe anume pentru a-l combate pe Șor, astfel, toate oalele strâmbe se sparg în capul Maiei Sandu.” A urmat întrebarea reprezentantei „WatchDog”, adresată dlui A. Șalaru: „Dar sunteți de acord că președintele trebuie să fie mai critic?” (18:26:41). Acesta a răspuns: „Sunt total de acord și am multe obiecții față de Maia Sandu, dar asta și înseamnă interesul național. Este mai presus decât supărările pe care le au unii față de Maia Sandu și față de PAS, dar despre PAS noi vom discuta după alegerile prezidențiale” (18:26:48).

Tatiana Cojocari a mai adăugat că are și unele reproșuri față de actuala președintă (18:31:33): „Ce îi reproșez doamnei președintă este că putea fi mai critică, putea să se trezească mai devreme că lucrurile nu funcționează în acest guvern, putea să ceară demiterea chiar dacă poate nu este în măsură să facă acest lucru, dar măcar să semnaleze aceste lucruri. Nu acum, după primul tur, când a văzut cât de slabe sunt instituțiile și cum nu funcționează unele ministere.”

În contextul declarațiilor referitoare la viitoarele remanieri în instituțiile de stat, Anatol Șalaru a menționat (18:38:24): „Remanierile trebuiau făcute demult. Greșeala Maiei Sandu e că și i-a asumat pe aceștia din guvern care i-au adus cele mai mari prejudicii de imagine. Ei au fost identificați, pentru că Maia Sandu răspunde și de acțiunile unui primar de la PAS din cel mai mic sat din Republica Moldova. Tot de ea se vorbește când primarul nu este cumsecade.”

În context, Tatiana Cojocari a spus (18:39:53): „Cu un președinte ca Maia Sandu, care și-a dezvoltat relațiile cu partenerii noștri externi din UE, putem să ieșim. Iată acum avem trenul care nu o să ne aștepte, din păcate. Noi dacă pierdem acest tren nu o să mai avem ocazia, dar cu președintele Stoianoglo, din păcate, vom rămâne în zona gri unde am fost toți acești 30 de ani și o să mai rămânem.”

Mai târziu, invitaților din platou li s-a alăturat analistul politic Roman Mihăieș, care a consemnat următoarele (19:11:30): „Trebuie să înțelegem că Kremlinul deja nu prima dată aplică tactica prin care candidatul lor spune că e anti-european, el zice că e pro-european. Numai că el nu intră în subiect și asta cumva îl face să nu fie un adversar dur. Ei colorează cumva candidatul lor puțin mai divers, pentru că vedeți cazul lui Stoianoglo, el recunoaște că vorbește în limba română și nu se axează pe limba moldovenească, plus că are și cetățenia României. Ceea ce a surprins este că așa-zisul candidat al Kremlinului are cetățenie română, asta pe mine m-a surprins.”

Informațiile și expunerile consemnate pot fi catalogate având caracter de agitație electorală.

Prin Decizia nr. 265 din 23.10.2024, CA a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL pentru încălcarea prevederilor art. 90

alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din CSMA.

În ședința publică din 06 noiembrie 2024, ca urmare a examinării raportului de control, membrii CA au constatat nerespectarea de către serviciile de televiziune „Moldova 1”, „TV8”, „Jurnal TV”, „R Live TV” și „TVR Moldova” a prevederilor pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, potrivit cărora *„Agitația electorală prin intermediul instituțiilor mass-media este admisă doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării”*, fapt pentru care fondatorii acestora sunt pasibili sancționării în temeiul art. 84 din CSMA, gradual, conform treptei de sancționare. Totodată, referindu-se la furnizorii de servicii media care au comis repetat această încălcare, membrii CA au menționat că informațiile și expunerile fixate în raportul de control, care reprezintă agitație electorală, fiind trecute prin testul gravității și al proporționalității, nu se pretează pentru a doua treaptă de sancționare: de la 10 000 de lei la 15 000 de lei. Din aceste considerente, s-a decis aplicarea unor amenzi diferențiate, dar în limitele prevăzute de art. 84 alin. (5) lit. n) din CSMA.

Astfel, pentru furnizorul de servicii media „Societatea Română de Televiziune”, care a comis încălcarea pentru prima dată, s-a propus amenda minimă de 5 000 de lei, pentru furnizorii de servicii media AO „Media Alternativa”, ÎCS „REFORMA ART” SRL și „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL, care au comis încălcarea repetat – 6 000 de lei, iar pentru furnizorul de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova”, care nu doar a comis încălcarea repetat, dar este și un furnizor *public* de servicii media, având un rol special în procesul de informare a societății și o responsabilitate mai mare față de consumator – 9 000 de lei.

Mai mult, membrii CA au remarcat că, în comparație cu primul tur al scrutinului, în zilele de 02-03 noiembrie 2024, atunci când agitația electorală era interzisă, de către serviciile de televiziune monitorizate nu au fost difuzate îndemnuri directe de a vota un anumit candidat electoral și nu au fost cazuri de difuzare a publicității electorale. Totuși, unele informații și opinii prezente în emisii pot influența opinia alegătorului. În acest sens, furnizorii de servicii media urmau să se asigure ca asemenea informații să apară în emisie doar după închiderea secțiilor de votare, iar moderatorii trebuiau să intervină în discuții atunci când nu era posibil de evitat momentele problematice.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele controlului serviciilor media audiovizuale de televiziune „Moldova 1”, „TV-Găgăuzia”, „Pro TV Chișinău”, „Canal Regional”, „ATV”, „Exclusiv TV”, „Jurnal TV”, „TVC 21”, „TV8”, „TVR Moldova”, „Cinema 1”, „N4”, „SOR TV”, „Drochia TV”, „Media TV”, „TV Elita”, „Studio L” și „R Live TV” și se aprobă Raportul de monitorizare pentru zilele de 02-03 noiembrie 2024, atunci când agitația electorală este interzisă (se anexează).
2. Se sancționează cu amendă în mărime de 9 000 de lei furnizorul public de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova”, fondator al serviciului de televiziune „Moldova 1”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.
3. Se sancționează cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media AO „Media Alternativă”, fondator al serviciului de televiziune „TV8”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.
4. Se sancționează cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondator al serviciului de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea

repetată a prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

5. Se sancționează cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL, fondator al serviciului de televiziune „R Live TV”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

6. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „Societatea Română de Televiziune”, fondator al serviciului de televiziune „TVR Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

7. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, furnizorii de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova”, AO „Media Alternativa”, ÎCS „REFORMA ART” SRL, „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL și „Societatea Română de Televiziune” sunt obligați să difuzeze textele sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 9 000 de lei furnizorul public de servicii media Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, fondator al serviciului public de televiziune „Moldova 1”, pentru încălcarea repetată a legislației electorale, și anume admiterea agitației electorale în ziua de 03 noiembrie 2024, în care aceasta este interzisă.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media AO „Media Alternativa”, fondator al serviciului de televiziune „TV8”, pentru încălcarea repetată a legislației electorale, și anume admiterea agitației electorale în ziua de 03 noiembrie 2024, în care aceasta este interzisă.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondator al serviciului de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea repetată a legislației electorale, și anume admiterea agitației electorale în zilele de 02-03 noiembrie 2024, în care aceasta este interzisă.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 6 000 de lei furnizorul de servicii media „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL, fondator al serviciului de televiziune „R Live TV”, pentru încălcarea repetată a legislației electorale, și anume admiterea agitației electorale în ziua de 03 noiembrie 2024, în care aceasta este interzisă.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „Societatea Română de Televiziune”, fondator al serviciului de televiziune „TVR Moldova”, pentru încălcarea legislației electorale, și anume admiterea agitației electorale în ziua de 02 noiembrie 2024, în care aceasta este interzisă.

8. Furnizorii de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova”, AO „Media Alternativa”, ÎCS „REFORMA ART” SRL, „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL și „Societatea Română de Televiziune” vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

9. Furnizorii de servicii media IP Compania „Teleradio-Moldova”, AO „Media Alternativa”, ÎCS „REFORMA ART” SRL, „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL și „Societatea Română de Televiziune” vor prezenta dovada achitării amenzilor în termen de 30 de zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 1006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Tănase nr. 7

Codul IBAN: MDXXTRGAAA143111LLLL0000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157/2013 (cod numeric);

„LLLL” – cod ce descifrează codul localității conform CUATM (cod numeric).

10. Raportul de monitorizare pentru zilele de 02-03 noiembrie 2024, atunci când agitația electorală este interzisă, se remite Comisiei Electorale Centrale și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului cel târziu la data de 07 noiembrie 2024.

11. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Curtea de Apel Chișinău (mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4), în termen de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

12. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.

13. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU